

Nota van uitgangspunten opvang asielzoekers

Aanleiding

Landelijke of internationale keuzes op het gebied van asiel hebben impact op onze gemeente en de gemeentelijke taken. Opvangopgaven waar we als gemeente verantwoordelijk voor zijn kunnen veranderen in de toekomst, evenals budgetten die daarvoor beschikbaar zijn. Het is ook een reëel scenario dat er meer beroep op gemeenten wordt gedaan, omdat knelpunten in de landelijke asielketen toenemen.

Gemeente Loon op Zand erkent het belang van voldoende opvangplekken en neemt haar wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Eerdere ervaringen versterken de overtuiging dat we het aankunnen. De Tijdelijke Gemeentelijke Opvang (TGO) aan de Dodenauweg in Kaatsheuvel voor 150 asielzoekers is soepel verlopen en liet zien dat met maatschappelijk draagvlak en inzet van vrijwilligers op het gebied van taal, sport en dagbesteding een veilige en positieve opvangomgeving kan worden geboden.

We zijn dan ook voornemens om conform de afspraken in de regio Hart van Brabant en het Verdeelbesluit op basis van de Spreidingswet een opvanglocatie voor asielzoekers te realiseren binnen onze gemeentegrenzen. We vinden het belangrijk om daartoe heldere uitgangspunten te definiëren. Dat geeft een handelingskader dat bijdraagt aan een doelgerichte en daadkrachtige uitvoering.

Bestuurlijk-juridische aspecten

Met de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) op 1 februari 2024 is voor gemeenten een wettelijke taak ontstaan om bij te dragen aan de opvang van asielzoekers. De uitvoering hiervan vindt plaats in medebewind: gemeenten voeren een rijksverantwoordelijkheid uit binnen hun eigen bestuurlijke bevoegdheden.

De concrete opvangopgave van gemeente Loon op Zand die voortvloeit uit landelijke en provinciale afspraken is 150 asielzoekers, waaronder 25 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). De uitvoering van deze opgave ligt bij het college van burgemeester en wethouders, dat verantwoordelijk is voor het vinden en realiseren van geschikte opvanglocaties. De gemeenteraad kan (beleidsmatige) uitgangspunten vaststellen en ziet toe op een zorgvuldige uitvoering binnen de kaders. De gemeentelijke beleidsruimte is beperkt, maar binnen de wettelijke taak bestaat wel ruimte om eigen accenten te leggen in de wijze van uitvoering en participatie.

We hechten waarde aan een zorgvuldig en transparant proces, waarbij raad en inwoners op passende wijze worden meegenomen. Het vaststellen van onderstaande uitgangspunten vormt hiervoor de basis:

- a. De gemeente realiseert een opvanglocatie voor asielzoekers voor minimaal de lokale opgave van 150 opvangplekken
- b. Een locatie is ten minste 5 jaar beschikbaar

Een nieuwe Tijdelijke Gemeentelijke Opvang (voorheen crisisnoodopvang CNO) is vanaf 1 juli 2025 niet meer mogelijk. Een vorm van asielopvang waarbij gemeenten onder volledige eigen verantwoordelijkheid een locatie exploiteren (Volledige Gemeentelijke Exploitatie) is nog niet mogelijk, onder andere vanwege het ontbreken van een wettelijke grondslag en het veilig kunnen delen van gegevens tussen de verschillende ketenpartners en gemeenten. Wat kan wel:

– **reguliere asielopvang (COA)**

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) biedt asielzoekers onderdak in een asielzoekerscentrum (azc). Een azc heeft meestal ruimte voor 300 tot ongeveer 1500 personen. Deze vorm van langdurige opvang is de meest bekende en betreft het overgrote deel van opvangcapaciteit in Nederland. Het COA exploiteert en bekostigt ook kleinschaliger opvang. Dat

zijn locaties van rond de 150 plekken met een looptijd van bij voorkeur meer dan 5 jaar. Kleinschalige opvang is ook mogelijk voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv). De jongeren worden intensief begeleid bij hun ontwikkeling naar volwassenheid. Dit is een andere opvangvorm dan reguliere kleinschalige opvang waar bewoners meer zelfstandig wonen.

– **duurzame gemeentelijke opvang (DGO)**

Dit is een vorm van opvang in ontwikkeling. Een DGO voldoet aan dezelfde minimale duur en kwaliteitseisen als reguliere asielopvang. Het biedt gemeenten de mogelijkheid om onder verantwoordelijkheid van het COA taken op het gebied van bijvoorbeeld de dagelijkse begeleiding, dagbesteding en activering uit te voeren. De financiering loopt via het COA op basis van normbedragen per opvangplek.

Door een opvanglocatie ten minste 5 jaar beschikbaar te stellen draagt deze bij aan voldoende duurzame en flexibele opvangcapaciteit. Schommelingen in instroom en bezetting kunnen beter worden opgevangen en duurdere noodopvang wordt zoveel als mogelijk voorkomen.

c. Een locatie vormt (tijdelijk, maar minimaal 5 jaar) geen belemmering voor woningbouw

Dit uitgangspunt waarborgt dat de realisatie van een opvanglocatie niet strijdig is met de ruimtelijke ambities van de gemeente voor de komende 5 jaar en gaat daarmee niet ten koste van de gemeentelijke woningbouwopgave.

d. Het college benut kansen die zich voordoen, waar mogelijk in samenwerking met de regio

e. Het college informeert de raad periodiek over de voortgang van het proces

f. De gemeente draagt zorg voor humane opvang die gericht is op zelfredzaamheid van de bewoners en deelname aan de maatschappij. De lokale gemeenschap wordt hier zo veel mogelijk bij betrokken

Een humane opvang biedt niet alleen onderdak en basisvoorzieningen, maar creëert ook een omgeving waarin bewoners zich veilig voelen en zich kunnen ontwikkelen. Door vanaf het begin in te zetten op zelfredzaamheid en maatschappelijke deelname - bijvoorbeeld via taalonderwijs, werk- en leeractiviteiten en contact met de lokale gemeenschap - wordt de kans op een succesvolle integratie vergroot.

Deze benadering sluit aan bij landelijke uitgangspunten voor asielopvang, bij de ambitie om bij te dragen aan een inclusieve samenleving waarin nieuwkomers actief kunnen meedoen en bij de ervaringen die we opdeden met zinvolle dagbesteding bij de TGO aan de Dodenauweg in Kaatsheuvel. Een humane en activerende opvang draagt bovendien bij aan rust en stabiliteit in de opvanglocatie én in de directe leefomgeving.

g. De opvanglocatie is veilig en waarborgt de privacy voor de bewoners én omwonenden

h. De gemeente draagt zorg voor actieve informatievoorziening naar omwonenden van een opvanglocatie, bij het ontwikkelen en gedurende de looptijd van een locatie

i. Realisatie en exploitatie van een opvanglocatie voor asielzoekers is in de basis budgetneutraal voor de gemeente

Verschillende vormen van opvang kennen een uiteenlopende wijze van financiering. In deze fase kan slechts in algemene termen worden gesteld dat budgetneutraliteit voor de gemeente het uitgangspunt is. Financiële continuïteit en stabiliteit zijn randvoorwaarden voor een duurzame en kwalitatief verantwoorde opvang van asielzoekers. Dit vraagt om heldere afspraken met het Rijk en betrokken partners over kostenverdeling, structurele middelen en mogelijke risico's.

Voor alle vormen van opvang geldt dat hiervoor altijd eerst afspraken met het COA gemaakt moeten worden. De afspraken die tussen gemeenten en het COA gemaakt worden, worden vastgelegd in een bestuurs- en een samenwerkingsovereenkomst.